

קרוב השם

הרחבת הדעת והתעלות רוחנית

• עפ"י תורת הצדיקים •

שיעורי בית המדרש 'קרוב השם'
שנמסרו מפי המשפיע הרה"ח ר' דוד גבירצמן שליט"א

תוכן העניינים

בדיבור אחד

\\ קח בבקשה, אל תיתן

האם תיתכן השקת קמפיין התרמה תוך הימנעות משימוש במילה 'נתינה' על שלל הטיותיה?

פרשת השבוע מתארת הרתמה שכזו: 'דבר אל בני ישראל, אומר הקב"ה למשה זיקחו לי תרומה'.

- זיקחו, לא זיתנו.

ההבדל בין שתי המילים הללו בהחלט אינו מסתכם רק בניסוח.

איסוף התרומה בפרשת השבוע נועד עבור הקמת המשכן שהוא נתינה של ה' לעם ישראל. משכן מלשון 'משכון', וכדי שיתאפשר לנו לקבל נתינה כה גדולה, התבקשנו - לקחת... כלומר להביא את נדבת ליבנו כדי שממנה יוקם המשכן. הציווי 'זיקחו' מצביע לכיוון מאוד מסוים בנפשנו פנימה, צריך לעקוב אחריו כדי להגיע אל סוג הנתינה אליה מכוונת התורה.

החידוש הגדול שבמשכן מרוכז במילים 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', הקב"ה

<<<

בדיבור אחד
- שיחה קצרה מענייני דיומא

לתרום בלי לתת

1

ענייני דיומא
- הפנימי והנסתר שבלוח השנה

הקושיות - לא נועדו כדי לתרץ אותם

3

תזכורות

- הארות ורעיונות בתמצית מעשית

שמחת פורים. איחוד תמים של טוב ורע, בלי קושיות

7

היום יום

- הפנימי והנסתר שבסדר היום היהודי

ה' אוהב אותך - גם אם אתה לא רוצה

9

ניסופים

לדעת בארץ זר

יו"ל ע"י 'ניסופים'
חברת הניסוי 3 רמת בית שמש ג'
עורך:
הרב ישראל מאיר גלינסקי
עורך מדור 'תזכורות':
הרב יהודה גבירצמן

עיצוב ועמוד:
מאיר אנשין

לכל עניני הגליון, הערות והארות נקודות
הפצה וכד'
ניתן ליצור קשר
בטל: 054-853-7200
או במייל: k6646201@gmail.com
במו"כ ניתן להשיג את הגליון במייל הנ"ל

לשמיעת שיעורי בית המדרש
וקבלת עדכונים -
קו ניסופים:
02-664-62-01

להצטרפות לקבלת החיזוק היומי:
058-743-87-09
***

השיעורים הקבועים

של הרה"ח ר' דוד גבירצמן שליט"א:

ימי ראשון

לקוטי מוהר"ן - ללכת עם תורה
בשעה 21:00
סיפורי מעשיות
בשעה 21:45
ביהכ"נ 'נזר אהרן' קומה 2
רח' תורה ועבודה 4 בית וגן ירושלים
***

ימי שלישי

'כתוב עליך בפרשה'
בשעה 20:30
בביהמ"ד 'קרוה ה' - איתן הנחל
רח' חברת הניסוי 5 רמת בית שמש ג'
***

ימי רביעי

לקוטי מוהר"ן - ללכת עם תורה
בשעה 20:00
סדרת 'היום יום'
בשעה 21:00

רח' יונה 18 רמת גן (גבול בני ברק)

בדיבור אחד / המשך

קח בבקשה, אל תיתן

<<<

מבקש לשכון בתוכנו, ואיפה זה
הכי-הכי 'בתוכו' שלנו?

הצורך לקחת ולאגור מהחוץ
פנימה.

האדם הוא יצור שמבוסס על
יסוד ה'יש', חלקים רבים מאוד
מתשומת לבו מופנים למטרת-על
אחת, והיא - שמירה על קיומו,
הכוללת דאגה מתמדת למילוי
מאגרי השפע, באמצעות רכישה
וצבירה של כסף נכסים ומזון,
הרחקת כל מה שעלול לפגוע בו
ולגרוע מממונו, וכו' וכו'.

הנטייה הזו קשורה ליסוד העפר
שהוא גם מקורו הרוחני של הכסף
הזהב וההון ('עפרות זהב'), אבל
דווקא הטבע הזה שלכאורה מגן
עלינו, במקרים רבים הוא זה
שמאיים חלילה לקבור אותנו בתוך
עצלות כבידות צרות עין וחומריות
מוגזמת.

וכאן מגיע המשכן, הבית הזה נועד
לשמש כ'מגנט' רוחני רב עוצמה
שימשוך ('משכן') מלשון מושך-
משכן) את נפשות ישראל וירומם
אותן מעל יסוד העפר, למעלה
מהכבדות העצלות והמניעות.

להקמת המשכן דרושים חומרים
כמו 'זהב כסף ונחושת', דווקא

חומרים אלו שבדרך כלל אחראיים
לתחושת החרדה ממנה סובל
ה'מרבה נכסים', דווקא אלו
שמקורם ביסוד העפר המושך
כלפי מטה, הם שנבחרו להרכבת
המשכן האלוקי. ויש כאן אמירה
מאוד חשובה:

כסף וזהב אינם בעיה, ועשירות
איננה עבירה, אפילו את
החומריות אל לנו להאשים כמי
שמונעת מאתנו התעלות וקרבת
ה'. הבעיה הן הדאגות הטרדות
והפחדים שמקיפים את הזהב
הכסף והנחושת, אלו הן המניעות
האמתיות מעבודת ה', והשורש
של כל אלו מסתכם בשתי אותיות
- 'לי'. יסוד היש שמנסה למשוך
הכל פנימה, ובינתיים סוחב את כל
העולם ודאגותיו אל הלב שנעשה
יותר ויותר כבד..

באה התורה ואומרת לנו: כבד לך?
אתה רוצה להמריא?

אל תעשה הרבה מדי, רק קח
מעצמך את הדבר הכי מושך -
התשוקה לקחת, והתחושה שהכל
מגיע לך. ותן את ה'לי' שלך - לי.
בטל רצונך מפני רצונו, וותר על
כמה דאגות, מסור לה' את הפחד
שחלילה לא יהיה לך מספיק, זכור
שכל מה שאתה נותן לקוח ממני,
ואם כן ממה אתה מפקד? ■

ענייני דיומא

עצבות ושמחה

[פורים פרק א]

החיים מלאים הרבה קושיות • אם יש לנו מחויבות לפטור אותם - נפגוש כנראה את העצבות • אם נתפטר מהצורך לענות אליהם, וגם מהצורך לברוח מהם - נוכל לפגוש את השמחה.

אצל גוי אין שמחה אמיתית וגם לא עצבות מסוכנת. כשהוא שמח - אין בזה בשורה מיוחדת, וכשהוא עצוב - לא קרה כלום. אצל יהודי לעומת זאת, זה שמים וארץ. כשיהודי נמצא בשמחה, יש לו את המפתח לתוך הקדושה, וכשהוא בעצבות, זה אסון נוראי. כשעם ישראל נמצא בעצבות, יש כיבוי אורות בכל העולמות, והשכינה נמצאת בגלות.

הגוים יודעים את זה, ולכן הנשק הכי גדול שלהם עלינו, הוא להפיל אותנו לעצבות. כל מה שהגוים רצו להשיג באמצעות הגלויות וכל הייסורים - הוא להביא אותנו לעצבות. החג של פורים, הוא החג של השמחה, כי זה היה כל הסיפור של המגילה, וכל הגזירה של המן, שהוא המשך ישיר לסבו 'עמלק', ששניהם משויכים ישירות אל הנחש הקדמוני, שהוא התחיל את הסיפור.

שני סוגי דעת

'המן מן התורה מנין' - מאיפה המן מקבל כניסה לתוך התורה, היהדות והיהודים, התשובה היא 'המן העץ' - הכניסה שלו היא דרך הסיפור של עץ הדעת. הדעת היא החלק הכי מרכזי באדם, והיא זאת שתקבע אם הוא יהיה בשמחה או בעצבות. וכל זה מתחיל מהסיפור של חטא עץ הדעת.

לפני חטא עץ הדעת - האדם חי בעולם אחר, עולם שאין בו עצבות. כשהוא התפתה לאכול מהעץ, הוא בחר לרדת מרמה גבוה של דעת לרמה נמוכה מאד של דעת. הרמה הגבוהה והראשיתית של הדעת - היא 'שמחת עולם על ראשם', כי זה ממקם אותו במקום מאד גבוה,

ורים הוא היום השמח בשנה. אך בכדי להבין את השמחה הגדולה הזאת - צריך לנטוש את הגישה הפשוטה והרדודה, לפיה פורים הוא בסך הכל 'זכר' לאיזה נס שהיה ואיננו, והוא נועד לגוון מעט את שגרת החיים. הגישה של פנימיות התורה - לכל דבר ובפרט לעניין החגים - שמדובר בהארה רוחנית, שנולדה אמנם בעקבות הנס אבל חוזרת ומאירה בכל שנה, ואם נבין את מהות ההארה הזו, נוכל להתחבר אליה.

מעברים חדים

מגילת אסתר - רצופה במעברים חדים של שמחה ועצב. אחשוורוש היה עצוב במשך שלש שנים, כי לא ידע מה הולך להיות עם מלכותו. ולאחר שלש שנים הוא הפך לשמח מאד, ועשה משתה לכל העולם. בתוך המשתה בעצמו הוא הרג את ושת' וחזר להיות עצוב. המן נעשה גדול, ומיד לאחר מכן התחיל לכעוס על מרדכי. הוא מוזמן לסעודת אסתר ויוצא שמח וטוב לב, ומיד ביציאתו הוא עובר לכעס עצום ואומר 'וכל זה איננו שוה לי'.

במקביל לכל זה, יש את מרדכי ואסתר - שגם כן עוברים תהפוכות חדות ואף קשות, אבל שם לא פוגשים את התנודות החדות בין שמחה לתוגה, אלא יש איזה קו רגוע ששזור אצלם בכל האירועים מתחילה ועד סוף, קו שמהול גם בהרבה צעקה תפילה וגעגוע, אבל לעולם אינו הופך להיות קיצוני לכיוון ההוללות או הכעס והיאוש.

הנושא של עצב ושמחה - מבטאת את נקודת ההבדל המרכזית והקיצונית בין יהודי לגוי.

ואין בו שום רע. אבל החוויה הזו אינה מוכרת לנו בכלל, כי הקימה שלנו בבוקר, מלווה מידיית במחשבות על מה שהיה אתמול, ועל מה שאולי עלול לקרות היום.

לפני החטא, הם לא היו 'יודעי טוב ורע' אלא 'יודעי טוב'. והנחש שראה זאת, וראה את החיבור השלם שהיה בין אדם לחוה, קינא בהם ולא היה יכול לסבול את זה. אז הוא מיהר לעדכן אותם שיש אולי דברים שהם פשוט לא יודעים וחבל, והם אכן התעניינו בזה, ובעקבות כך נפלו והפכו להיות 'יודעי טוב ורע', ומאותו רגע, תודעת הרע מלווה אותו ואינו מרפה ממנו, וכבר אין לו מה לעשות בגן עדן.

גן עדן וגיהנם אינם מקום 'פיזי', אלא סוג של תודעה. יכולים להיות שני אנשים שיושבים זה ליד זה, אחד נמצא בגן עדן והשני בגיהנם, כי זה רק עניין של תודעה. גן עדן, זה מצב מסוים של דעת שלא רואה רע. גיהנם, זה מצב של דעת שיודע שיש 'גם' רע, וממילא אינו יכול להרפות מלחשוב 'גם' על הרע, ומכאן הדרך לשמחה היא בלתי אפשרית, בעצבון תאכלנה.

הנחש ועמלק - ערמומיות

יש דעת שמשמחת ויש דעת שמעכירה את השמחה. יש ידיעה שכשאתה שומע אותה, אתה אומר: ואוו, תודה רבה שהארת לי את העיניים. ויש ידיעה שכשאתה שומע אותה, אתה אומר: אוף, למה אני יודע את זה, למה פתחת לי את הדלת לשם וכעת אני כבר לא יכול לסגור בחזרה. הידיעה הראשונה היא ידיעת הטוב, והשניה היא ידיעת הרע.

ידיעת הרע מביאה לעצבון, והשורש של ידיעת הרע, הוא ערמומיות. על הנחש נאמר 'והנחש היה ערום', ומשם משתלשל

שבו יש לאדם מוחין דגדלות. מקום בו כל הידיעות מתאחדות לידיעה אחת ואין בהם פירוד. הרמה הנמוכה, היא מקום שבו יש פירוד בין הידיעות.

לכל אדם יש חכמה בינה ודעת. החכמה והבינה הם שתי חלקי המוח - מימין ומשמאל. וכל אדם יש לו את שניהם והוא זקוק לשניהם, ויכול לחיות אתם. הדעת כוללת את שני הצדדים כאחד, את הימין ואת השמאל, את החסדים ואת הגבורות, את הטוב ואת הרע. הדעת הזאת יכולה להיות בשתי מקומות - למעלה ולמטה.

כשהיא למעלה, היא נמצאת מעל המוחין, ושם שני הצדדים מתאחדים לאחד, והופכים להיות 'כתר', שצורתו עגולה ורומזת לכך שאין שום צד 'מוגדר', אלא הכל אחד. כשהיא למטה - היא נחלקת לשניים, והם 'חולקים' זה על זה, וזה מה שגורם לאדם להיות מבולבל. חמור אין לו דעת ולכן אין לו ספיקות, אדם לעומת זאת יש לו דעת, שמורכבת מטוב ורע, ולכן יש לו ספיקות ומבוכות.

דעת טוב ורע

ומכאן כל העצבויות. כל המחשבות שבהם אנו עסוקים כל היום: מה קורה אתי, איפה אני נמצא, האם טוב לי או לא - נמשכים מהדעת החלוקה הזאת, וגורמים לעצבות כדוך ומרמור. אדם שיש לו דעת גדולה - אינו רואה טוב ורע. כשהוא נופל לדעת קטנה - הוא מתחיל לחוות טוב ורע, ונופל ממילא לעצבות.

כשאדם היה בגן עדן, הוא לא ידע שיש רע, ולכן היה שרוי בשמחה שלמה. וכמו שאנו מתפללים בשמחת חתן וכלה 'כשמחך יצירך בגן עדן מקדם'. הדעת הייתה שלמה, וכלל לא ביקרה באזור של טוב ורע. זו חוויה של לקום בבוקר, ולראות איך כל העולם טוב,

חקירות ועצבות. אנשים 'חכמים' ששום דבר לא יכול לחזק ולשמח אותם.

דחיקת השעה

כל מקום שהוא מופיע - הנחש, עמלק או המן - זה מקום של ספיקות. הנחש הגיע ועורר ספק מה כדאי להם, עמלק הגיע ועורר ספק היש ה' בקרבנו אם אין, וגם המן הגיע ברגע של סיום הגלות, כשעם ישראל מסתפק האם הם עומדים להיגאל או שמא לעולם לא. אדם יכול לחיות הרבה זמן במקום שטוב לו, ואז מגיע ספק אחד ומכרסם בכל הסיפור. מחשבה קטנה שאומרת 'רגע, בוא נבדוק'.

אין בעיה בכך שיש לך שאלות, ספיקות או קושיות. אדרבה, גדולת ה' מכריחה שיהיו עליו קושיות, וגם התורה והצדיקים - דווקא מחמת גדלותם, מוכרח להיות שיהיה עליהם קושיות, כי אם לא, אז הם 'בראש שלך'. אבל אם אתה מוכן 'להמתין' עם הקושיות הללו, ולומר: גם אם אני לא מבין לא קרה כלום, אז אין לעמלק שליטה עליך.

הבעיה מתחילה עם 'דחיקת השעה'. אילו אדם הראשון היה ממתין כמה שעות עד ליל שבת, היתה מותר לו לאכול מעץ הדעת. גם עמלק הגיע ודחק אותם עם השאלה היש ה' בקרבנו. אם תמתין תראה בעצמך את התשובה, וגם בזמן המן אם היו ממתנים הם היו נגאלים, אבל הלחץ לקבל תשובה כאן ועכשיו, הוא זה שמפיל אותנו, והדחיקה הזו היא הארס של עמלק.

ילד קטן אין לו סבלנות, כי אין לו דעת רחבה, אלא רק דעת של טוב או רע. כשיש דעת רחבה שכוללת כמה ידיעות, זה נותן מרחב שמאפשר להמתין. היש ה' בקרבנו אם אין - אלו הם שתי ידיעות שבעצם אמורות להתאחד לאחד באיזה מקום, אז מה דחוף לך

כל הקלקול. בצד הקדושה, הערמומיות היא התורה הקדושה, שפותחת את המוח והדעת, ומלמדת את האדם לחשוב ולהעמיק. ולכן, אסור ללמד תורה לעם הארץ, כי היא תפתח בו ערמומיות והוא ישתמש בה לכיוון לא רצוי, לכיוון הנחש שלוקח את זה כדי להחריב את העולם.

הנחש מייצג את ה'חקירה'. חקירה פירושה לראות דבר שלם ולהתחיל לבדוק ממה זה מורכב. זה דבר טוב לפעמים, וצריך את זה כדי להבין סוגיא וללמוד איך להכריע הלכה. אבל הנחש לוקח את זה ומפיל בזה את כל העולם. הוא לוקח יהודי חי במציאות פשוטה של יהדות זורמת, שכוללת הרמוניה שלימה של טוב; חיי משפחה, שבת וחג, תפילה ותפילין, ואז הוא מגיע וזורק שאלה קטנטנה, שמערערת את כל הסיפור.

אדם הראשון קיבל בסך הכל מצוה אחת. הוא היה יכול לקיים אותה בפשיטות ולחיות חיים טובים לנצח. אבל אז הגיע הנחש, ואמר לו רגע, בא נבדוק רגע מה זה אומר, ואולי כן כדאי לך לטעום מהעץ הזה, אולי זה משהו שאתה עוד לא יודע, וזהו, הסיפור נגמר. הדעת היא דבר מאד רגיש. אם זה למעלה, יש לה כח לאחד את כל הידיעות לאחד, ואז זה שמחה עצומה. אבל אם מתחיל לחקור כל דבר, השמחה נעלמת, והופכת לתוגה.

השמחה של היהדות, היא שמחה שמורכבת לא ממושג מסוים, אלא ממציאות כוללת של כל החיים שלך. ואז זה כבר לא פרטים של טוב ורע, אור או צבע, אלא ציור אחד שלם שמורכב מהכל ביחד. אבל אם מתחילים לפרק את זה, ולחקור כל פרט, אז הציור נעלם. ואז העצבות תופסת את מקומה של השמחה, ונהיה 'בעצבון תאכלנה', 'בעצב תלדי בנים', וגם הנחש עפר לחמו, בלי שום חיות והתחדשות. אלו הם חיים על בסיס של

שתי החלקים של הדעת, החסדים והגבורות, שכשאין שלום ביניהם - אז העצבות חוגגת, וזו 'הזוגיות' המופלאה של אחשוורוש עם ושתי, ושל המן עם זרש. אבל כשיש שלום ביניהם - אז השמחה שולטת.

החיים של האדם, וגם השלום בית שלו - נופלים בעיקר על תנועה של 'בוז', וזו תוצאה של בוז פנימי שיש לאדם על עצמו, שהיא תוצאה ישירה של קלקול הדעת, וידיעת הטוב והרע. ידיעת הרע מביאה את הציניות הנוראה שחודרת פנימה והורסת כל חלקה טובה. וכשיכולים להתעלות מעל ידיעת הרע, ולחיות בהרמוניה אמיתית עם עצמך ועם היהדות שלך, אז זה משפיע גם זרימה בבית, ובכל הקשר לרוחניות.

קבלת התורה מאהבה

החכמה של עמלק, הוא להסתכסך עם עצמו ועם החיים. מבחינתו, 'בר דעת' הוא זה שיש לו שאלות, בלי תשובות כמובן. מי שיש לו תשובות, הוא 'תמים כזה'. אבל מי שנשאר בלי תשובות הוא 'חכם'. ומכאן כל סוגי החיבורים והקשרים שלהם, חיבור של גאווה שחצנות ובוז, בלי יכולת תמימה לראות את הטוב, ולחיות בהרמוניה פשוטה ושלוה.

הסיפור של פורים, הוא לצאת מהקליפה הזאת, ולקבל את התורה מחדש. קבלת התורה לכתחילה הייתה בכפיה. זוהי תורה שאדם משתמש בה לא כדי לקיים אותה, והיא לא 'מקובלת' אצלו. זוהי תורה, שכל דיבור ממנה הוא בסך הכל סיבה לעוד קושיות, וממילא לעוד מריבות והסתכסכויות פנימיות עם עצמך ועם העולם.

ולא מדובר על אנשים רחוקים, אלא על כל אחד מאתנו. אדם רואה את התורה,

כרגע לקבל את התשובה ולהפריד ביניהם.

חלק מבריאות הנפש, היא היכולת לקלוט מושגים מתנגשים. וכך בנויה תורתם של הצדיקים, שתמיד מגישים לנו שני צדדים סותרים שמרחפים מלמעלה, מעבר ליכולת שלנו להבין. ואז, אם אתה מתעקש להבין - תהיה מוכרח לפגום. אבל אם תמתין ותיקח טווח ארוך, תגיע לשם. כל הנפילות הם מחמת הרצון להבין כאן ועכשיו, ומשם כל העצבויות.

תמימות - מביא לשמחה

השמחה לעומת זאת, מושגת באמצעות התמימות. מי שיכול לחיות בצל החכמה ולא לחקור אותה, אלא לקבל ממנה - הוא יכול ליהנות ממנה ולהגיע על ידה לשמחה. מי שלא תמים - אינו יכול. ותמים אינו בדווקא טיפש שאינו מבין וממילא גם אינו יכול להיות בשמחה, אלא אדם בר דעת שבכל זאת נשאר תמים, ואינו מתעקש להפוך לפרופסור שעסוק כל ימיו מ'שאלות קיומיות' של 'מה יהיה עם היקום בעוד מליון שנה', וכל ימיו 'מדבר על החיים' במקום לחיות אותם.

המגילה עוסקת הרבה בנושא של 'שלום בית'. זה מתחיל עם 'הזוגיות' של אחשוורוש עם ושתי, ממשיך עם 'הזוגיות' של המן וזרש, שמשתקפת היטב מהדרישות המוזרות שלו - לקבוע בחוקי פרס ומדי ולא יעבור, להיות כל איש שורר בביתו, שלא הגיעה כמובן מדאגה לשלום בית של העולם, אלא משיקוף ישיר של המצב אצלו בבית...

וזה לעומת זה, המגילה מספרת על הזוג הקדוש מרדכי ואסתר, והיא מסיימת בהדגשה על 'משפחה ומשפחה'. וכל זה רומז לחיבור הפנימי של הגוף והנשמה, של עם ישראל עם הצדיק, ושל היהודי עם קונו. איש ואשה הם

תזכורות

שמחת פורים. איחוד תמים של טוב ורע, בלי קושיות

כל השנה

כל השנה אנו חיים, סביב שולחן ערוך. יש ארור, יש ברוך, יש אסור יש מותר.

עבד עברי

אחרי יציאת מצרים וקריעת ים סוף, השתחרר יהודי משעבוד פרעה במוחו.

במעמד הר סיני, פסקה זוהמתם.

אך עדיין, הוא עבד עברי. עברי, שמשועבד, עדיין, למורשת נחש הקדמוני ויורשיו.

כל השנה

כל השנה, קלי' המן עמלק, נחש הקדמוני, מסכסכת בינינו לבין עצמנו, בטכסיסים שונים ומשונים.

דעת המן, עמלק

קבלת תורה בכפייה - גישה שמציגה ניגודים לא מובנים, קושיות וסכסוכים פנימיים של אדם עם עצמו ועם העולם כולו. תורה כזו, אין רצונו של אדם לקבל.

ידיעת טוב ורע - לפני החטא היה אדם מאוחד עם בוראו. אחרי החטא, בעצת הנחש, 'והייתם כאלוקים, יודעי טוב ורע', פיתח אדם יישות עצמית ונפרד מבוראו.

נעשה פרוד בין טוב לרע, בלבול ועצבות.

ידיעת הרע מעלה ספקות וסופה עיצבון.

חקירה - מפרקת את אחדות השלמות. מכרסמת את אשיות האמונה ומעלה ספקות באמונה.

ערמומיות - שרש ידיעת הרע והעיצבון.

ערמומיות הנחש, מעוררת חקירות וקושיות, אדם על עצמו, על ביתו, על אלוקיו ועל כל העולם. ותוצאותיה, עיצבון וחורבן העולם.

דחיקת שעה - אין סבלנות להתמודד עם קושיות, כמו 'היש ה' בקרבנו אם אין'?

התוצאה, מסקנות נמהרות. מתעוררות קושיות על התורה ועל

ותמיד רואה את מה שלא בקשו ממנו, ומרגיש שהתורה היא לא בשבילו. הוא מקיים אותה, אבל מתוך מרירות וכפייה, ולא מצליח להגיע להרמוניה וזרימה עם עצמו, ביתו והעולם. הנחש משתמש עם התורה, כדי למלאות אותך בשאלות על עצמך, על אשתך, על התורה ועל ה', ומביא אותך לשלום בית של המן וזרש. ואז, השמחה מופיעה רק כשאמרת איזה בדיחה טובה, או הצלחת לרדת על מישוה, שפת השטיבלאך.

בפורים קבלנו את התורה מחדש, תורה של מרדכי ואסתר, שהיא שילוב של חכמה עם תמימות. מרדכי ואסתר הראו לנו שאפשר לחיות במציאות הכי הזויה, בלי להתבלבל. אסתר נמצאת שנים בבית אחשוורוש והיא לא מורדת, כי היא ויתרה על הצורך להבין. אם היה לה טיפ-טיפה של שכל היא לא הייתה שורדת, כי היו לה מליון שאלות, אבל היא לא הרגישה צורך לשאול אותם.

וגם מרדכי חי במצב בלתי אפשרי. לקחו לו את הדבר הכי יקר, וגם היו כל מיני מצוקות מסביב, וזה בדיוק המצב בו נופלים מהדעת, אבל מרדכי ואסתר לא נופלים, אלא אדרבה, מתרוממים מעל הדעת, ונותנים לנו להבין שיש מקום בו הקושיות פשוט אינם קיימים, כי יש סיפור אחד ארוך שמחבר את

צדיקים.

דעת נפולה - מידיעת טוב ורע. מתפתחת ציניות, שמעוררת בוז עצמי ואבדן שלום בין אדם לעצמו ואבדן שלום בית.

דעת חלוקה בין ימין ושמאל, בין טוב ורע מולידה עצבות.

הכל, וזה הסוד של מגילת אסתר, שהיא התורה החדשה.

דעת מרדכי ואסתר

שמחת פורים

מגילת אסתר היא בסך הכל סיפור פרסי. סיפור קלאסי על ממלכות, נישואין הריגות וגירושין, והרבה מאד כסף. אבל הסיפור הזה הופך להיות תורה קדושה, שנותנת לנו שכל חדש שלא הכרנו, שכל שהוא מעל הדעת, ושאפשר באמצעותו לחיות את החיים 'מעל השאלות'.

ולכן אנו משתכרים בפורים, ומגיעים למצב של 'עד דלא ידע'. כי כל עוד אתה יודע שיש ארור המן וברוך מרדכי, אז יש מקום מצוין לכל השאלות להיכנס ולשגע אותך, אבל אם אתה עולה מעל הארור והברוך, שזה מקום שאסור להיכנס אליו כל השנה, כי יש לנו תורה ויש ארור וברוך מותר ואסור, אבל פעם בשנה צריך לעלות לשם, וזה מה שמציל לנו את החיים.

השמחה של פורים היא שמחה שמורכבת משני הפכים. שמחה שיכולה להופיע רק כאשר הטוב והרע שלי מתמזגים למשהו אחד. ואני תופס שאני טוב, וכל הסיפור שלי הוא טוב, גם אם אני לא יודע איך. אני לא בורח בגלל הקושיות, אלא מוכן להסתכל להם בעיניים, ולראות בהם משהו אחר. ומתוך כך לפרוץ בריקוד אמתי ושלם, של שמחת עולם על ראשם. ■

סבלנות, מתינות - מאפשרת הכלת ידיעות מתנגדות כמו, 'היש ה' בקרבנו אם אין' גם בלי הבנה. מאורעות החיים יישבו את הקושיות.

תמימות - בצל החכמה, בלי חקירות, וקושיות וספקות. התוצאה, אחדות גוף ונפש, חסדים וגבורות, שלום בית.

תורה חדשה, מאהבה - שלוב חכמה ותמימות. אפשר לחיות במציאות בזויה, בלי להתבלבל.

אפשר בתמימות, לחבר ניגודים, ולחיות אתם, מבלי להסביר פשרם.

לחיות בלי קושיות, מתוך אמונה, שיש מי שמנהל את כל הסיפור המרכב של חיינו.

שמחת פורים, אחת בשנה

אחת בשנה, משתכרים, עד שאין יודעים בין ארור המן, לברוך מרדכי.

זהו זמן, שאין בו מקום, לקושיות ומאפשר מזיגת שני הפכים: הרע שבי והטוב שבי, למשהו אחד - טוב, גם אם לא מבינים.

זהו זמן, שאפשר להסתכל בטוב וברע, בלי קושיות ולראות אחדות של טוב.

היום יום

אהבה ואחדות

[קריאת שמא ב"א]

אהבה היא תולדה של אחדות, אבל יכולה להתגלות רק ממקום של פירוד • אם נסכים 'להתקבץ' מארבע רוחות, נוכל לגלות אותה • תורה ותפילה.

ה'היכלות' הם האפשרות היחידה שבו המושג שנקרא 'קריאת שמע' יכול להתגלות ולבא לידי ביטוי. כמו כלי יקר ערך, שאם אין איפה לשים אותו, אז אין לו ביטוי. צריך ארמון שלם, על כל חדריו והיכליו, כדי שהדבר המרכזי שנמצא בהיכל המרכזי - יהיה לו את הביטוי הנכון והמלא.

המילה המרכזית, אם ניתן לומר, בפסוק נורא ההוד הזה - היא 'אחד'. המילה הזאת נושאת בתוכה משקל אדיר, שמרכז לתוכו את כל תמצית האמונה, וכפי שנראה בפרקים הבאים. והמילה הזאת מתאחדת עם הברכה הקודמת לה - 'אהבת עולם', ובפרט עם הסיום של הברכה 'הבוחר בעמו ישראל באהבה'. כי 'אהבה' בגימטריא 'אחד'.

אהבה ואחדות

את האמירה הגדולה 'אחד' - אנו מקיפים ב'אהבה' מכל הצדדים. מקדימים לזה ברכת 'אהבת עולם', ומסמיכים לאחריה מצות 'אהבת'. וכל הסיפור הזה מתרחש ב'היכל האהבה' [וכפי שהתבאר בפרק הקודם]. כנראה שהקשר בין אהבה לבין אחדות אינו מיקרי או מספרי, אלא מהותי. אהבה מביאה לאחדות, ואחדות מולידה אהבה, וחוזר חלילה.

אהבה בין אחד לשני - היא שייכות. ולכן זה מאד משנה אם זו אהבה התלויה בדבר, או שאינה תלויה בדבר. אהבה התלויה בדבר אינה אהבה אלא דמיון. והיא דומה לשני אנשים שנכנסים ביחד למעלית, וכל אחד מכוון לקומה אחרת. אז במקרה ישנם כמה קומות שבהם הם יבלו יחד באותה מעלית, אבל זהו, ברגע שהם יסיימו את כבדת הדרך המשותפת הם יחזרו להיות נפרדים בדיוק כמו שהם היו קודם.

בסדר התפילה אנו אווזים בקריאת שמע. קריאת שמע - יושבת במרכז חייו של היהודי, ומרכז הווייתו של עם ישראל. סימן ההיכר של יהודי הוא 'שמע ישראל'; עם זה הוא מתחיל את היום, ועם זה הוא מתחיל את הלילה, וזה מה שמלווה אותו בכל מצב ובכל מקום. תמצית האמונה של היהודי מתגלמת במילים הקדושות והמרטיטות 'שמע ישראל'.

קריאת שמע

'שמע ישראל' - אינו רק פסוק או אמירה, אלא 'הגנים' וה'די. אן. אי', של היהודי. יש עוד פסוקים בתורה שמבטאים אמונה, אבל הפסוק הזה יש בו ביטוי מיוחד, והוא נושא בתוכו משקל רוחני גבוה ועצום. בפסוק הזה אנו מקבלים על עצמנו 'עול מלכות שמים', ורק לאחר מכן אפשר להמשיך לקבלת עול מצוות.

הנושא של קריאת שמע הוא ארוך רחב ועמוק, ולא נוכל להקיף אותו, בוודאי לא במסגרת זו. עם זאת ננסה לגעת בכמה נקודות מרכזיות כדרכנו. ובפרק שלפנינו נעסוק בחיבור שבין ברכת 'אהבת עולם' לבין 'קריאת שמע'.

הקיום המלא של מצות קריאת שמע, היא לקרוא אותה בברכותיה. זאת אומרת, שהשורשים של קריאת שמע נעוצים בברכותיה, והבנה שלמה ומלאה בקבלת עול מלכות שמים, יכולה לבוא רק באמצעות הבנת הברכות שמקיפות אותה. קריאת שמע היא פעולה מאד תמציתית ומרוכזת, והעטיפה שבאמצעותה אפשר לקבל אותה - הם הברכות.

בפרקים הקודמים הובאו דברי הזוהר והאריז"ל, שברכות קריאת שמע הם 'היכלות'.

לעומת זאת, אהבה אמתית - היא אהבה שקיימת גם אם ניפרד, ואפילו אם יותר לא ניפגש לעולם היא תישאר. האהבה הזאת היא קשר, והקשר הזה יכול להיווצר על ידי קשר דם או אהבה אמתית שאינה תלויה בדבר. כמו אהבת דוד ויהונתן, שבעצם לפי כל הנסיבות היתה אמורה להיות ביניהם שנאה, כי דוד המלך ישב בדיוק על המשבצת שלכאורה הייתה מיועדת ליהונתן, ובכל זאת הייתה אהבה. וזה אומר, שזו הייתה אהבה נקיה ומהותית לחלוטין, ששום דבר לא מחזיק אותה וממילא גם שום דבר לא מפריע לה.

כזו היא האהבה שלנו עם ה'. אנו מתעקשים משום מה לתלות את האהבה הזו בכל מיני סיבות, כביכול הוא אוהב אותי בגלל משהו. והגישה הזו היא בסך הכל תולדה של הגלות, שבה אנו מפורזים בארבע קצוות הארץ, ולכן בברכת האהבה אנו מבקשים על קיבוץ גלויות, ומסיימים בלשון 'הבוחר בעמו ישראל באהבה', כלומר, זה לא משהו שקרה פעם וכיום איננו, אלא הבחירה הזו, והאהבה הזו - עודם קיימים.

הגלות אינה מציאות אמתית, אלא בסך הכל גורמת לתודעה שלנו להיות מפורזת, וממילא גורמת לאי-יכולת לחוות אהבה. האהבה קיימת אלא שאיננו מצליחים לחוות אותה, ולכן אנו מבקשים שנזכה להתקבץ מארבע כנפות הארץ, ולגלות מחדש את העובדה הפשוטה ש'הבוחר בעמו ישראל באהבה'. הקיבוץ והאחדות יגלה את האהבה, והאהבה תשוב ותגלה את האחדות, כי היא תגלה שזו אהבה של אב ובנו, שאינם תלויים בדבר, אלא אהבה שהיא תולדה של אחדות.

אחדות מתוך פירוד

האהבה היא תולדה של האחדות, אבל יכולה להתגלות רק כאשר יש מרחק. אף אחד לא יכול לומר 'הצד הימני שלי אוהב את הצד השמאלי', כי שניהם זה הוא בעצמו. אחדות, לא יכולה לאפשר התממשות של חווית

האהבה. נמצא שאהבה היא תופעה ניכרת לעין כאשר יש שניים שהם בעצם אחד אבל נראים או מופיעים כשניים, ומה שמקשר ביניהם היא האהבה.

העולם הזה הוא עולם של פירוד. וכאשר אדם מתוך העולם הזה רוצה להעיד על אחדות, הוא לא יכול - כי זה סותר את כל הווייתו. הדרך היחידה להתחיל לחוות אחדות זה אהבה. ואהבה מתחילה דווקא מהמקום של הפירוד, ולגלות לפחות הופעה חיצונית של אהבה, דהיינו פעולה כלשהי שתוכיח שלמרות כל הפירוד כביכול, אתה פועל לטובתי, פעולה שמבטאת שייכות, ואז אני יודע שיש אהבה, ומכאן אפשר להתקדם לאחדות.

יכולה להיות אהבה בין שתי חברים, אבל אין לה ביטוי. הם יכולים לעמוד זה ליד זה ולא מרגישים כלום. כל שחסר כאן הוא פעולה פשוטה של נתינה, שברגע שהיא תתרחש, פתאום תקפוץ לה האהבה שכבר הייתה קיימת אך הייתה מכוסה. כי אמנם יש אהבה, אבל אין לה מסלול לרכוב עליה, אז במקום אהבה נהיה תחרות מי ינצח את מי. כשיש פעולה כלשהי של אהבה, יכולים לחוות אהבה ולהרגיש אחדות.

כך גם מול הקב"ה. אנו רוצים לחוות אהבה, ולכן מדברים על פעולה חיצונית כביכול. אנו מבקשים שיקבץ אותנו מארבע כנפות הארץ. כי אני יודע שאתה אוהב, אבל אם לא יהיה לזה ביטוי כאן בעולם - זה לא יכול להתגלות. אם תקבץ אותנו, יהיה כאן מקום לגלות את האהבה.

ארבע כנפות

בעולם הזה, אין אפשרות לגלות דבר רוחני אלא רק בתוך לבוש, ואין אפשרות לגלות אחדות אלא דרך פירוד. ולכן בקריאת שמע אנו צריכים לכוון על ארבע רוחות העולם, ועל למעלה ולמטה. כי אם רוצים לגלות

תורה ותפילה

לאחר הקדמה זו, נתקדם לנושא של קריאת שמע, וכאן צריך להבחין בחילוק שבין קריאת שמע לתפילה. יש הבדל הלכתי ביניהם שמצביע גם על הבדל מהותי. בתפילה צריך להתלבש בכבוד, ולהתנהג בצורה של 'עומד לפני המלך'. בקריאת שמע אין את ההלכות הללו. והחילוק הזה מבטא חילוק מהותי ביניהם.

החילוק הזה, הוא החילוק בין תורה לתפילה. רבינו מוהר"ן מברסלב אמר שיש מחלוקת בין החסידים לבין המתנגדים, מה יותר חשוב - תורה או תפילה. 'ואני אומר' הוא סיים 'להתפלל וללמוד ולהתפלל'. כלומר, שני הדברים הם שתי תנועות שאמורות להשתלב בסופו של דבר. התפילה צריכה להביא לתורה, והתורה תביא לתפילה, וחוזר חלילה.

תורה היא 'הוראה', וזה מורה על משהו שמגיע אלינו מלמעלה. לעומת זאת תפילה היא 'שיחה', והיא מורה על משהו שמגיע מלמטה לכיוון מעלה. התפילה נקראת 'חיי שעה', לא רק כי מבקשים על צרכים של עולם הזה, אלא בגלל שכל מהותה היא להכניס את הקב"ה לתוך העולם, ולתוך המושג של 'שעות'. התורה לעומת זאת נקראת 'חיי עולם', כי היא נשאת בעולם אחר ולא נכנסת לכאן, רק באמצעות תפילה.

התורה היא תמיד משהו שעוד אין לנו. כשאדם לומד משהו, הוא מתוודע למשהו שגבוה ממנו והוא עדיין לא שם. התורה משרטטת לנו עולם של שלימות, ומראה לנו איך זה אמור להיות. התפילה מנגד, שואפת לממש לנו את זה, ולהביא את זה לידי מעשה ולתוך העולם.

תורה - מלמעלה, תפילה - מלמטה

תורה אתה לומד אבל עדיין לא אוחו שם, גם כשאדם מוסר שיעור או כתב ספר, הוא לאו

אחדות, צריך להתחיל מהמקום של הפירוד והגלות. אני חושב על ארבע רוחות, ורוצה לגלות משם שהוא אוהב אותי, ואז אפשר להתקדם לגילוי של אחדות.

ולכן גם לפני קריאת שמע אנו מזכירים ארבע רוחות ואוספים את ארבעת הציציות. כי כשאדם חי בפיוור ובניתוק, ואין חיבור בין האירועים שלו - אז אינו יכול לחוות אהבה. הוא לא אוהב את עצמו ולא את החיים שלו. אבל אם הוא בא מנקודה שאומרת: אני לא יודע מה עובר עלי, אבל בכל מקום שעובר עלי, ובכל חלק מנפשי, וכל חלק מאירועי חיי - יש רצון אלוקי טהור, וביטוי של הנשמה שלי, אז אפשר לחוות אהבה.

אנו אוספים את הציציות, ומחזיקים אותם כנגד הלב, ובוה אומרים: אני לא יודע מה זה כל הדברים הללו, שנמצאים בארבע קצוות של חיי, אבל הם מחוברים לדבר אחד ואמתי. הלב הוא משכן הרוח, והגלות גורמת שבמקום שתהיה לנו רוח אחת טובה, יש לנו ארבע סוגי רוחות, רגע אחד טוב ורגע אחד רע, אחד פותח לי את הדלת והשני טורק.

הפיוור הזה גורם שאני לא יודע מי אני ומה קורה אתי, אבל כשאוספים את הכל אל הלב, אומרים: אין כאן ארבע רוחות אלא אחד, ולא בגלל שאני מבין ויודע, אלא בגלל שכך זה. הפעולה הזאת היא ויתור על הגלות, ופתיחת הלב לגילוי של אהבה.

הצדיקים חיו בעולם של אחדות, ולכן היו יכולים לשמוח גם על דברים קשים, ולברך על הכל הטוב והמטיב. זו חוויה של עולם הבא, שזו תהיה אז המציאות. המציאות כיום אינה כזאת, ואנו לא אווזים שם. אבל כן אפשר להתחבר לשם מתוך החלטה וידיעה שאני מוכן לקבל את האמת הזו, ולהאמין שיש נקודת אחדות ואהבה בכל מקום. זה אמנם עוד לא 'עולם הבא' אבל 'מעין עולם הבא' (ליקו"מ ד).

קריאת שמע ותפילה

עיקר הייחוד נעשה בשעת התפילה, אבל אי אפשר להגיע לתפילה בלי קריאת שמע, שאז הוא זמן המשכת המוחין. בקריאת שמע אנו ממשיכים מלמעלה קומה שלמה רוחנית שמקבילה לקומה הגשמית שלנו ומכילה רמ"ח איברים ושס"ה גידים. כשאנו אומרים 'שמע ישראל' - זה מתחיל להתלבש בנו מלמעלה, וכך זה ממשיך ונכנס עוד ועוד, עד לסיום קריאת שמע, שאז מופיעה קומה שלמה רוחנית.

וזה היא ההתחלה של יהודי. דבר ראשון 'קריאת שמע' [שמקבילה ל'תורה']. כלומר, דבר ראשון תלמד שאתה לא קובע מה המציאות, וגם אם אתה ירוד ונפול אף אחד לא שואל אותך, והמציאות הרוחנית לא משתנית בגלל זה. מי שהמצפן שלו הוא 'מה אני מרגיש' אינו יכול להיות יהודי אלא גוי. יהודי מתחיל מ'מה האמת' ולא 'מה אני מרגיש', וזה קבלת עול מלכות שמים.

יש בזה חיזוק גדול. כי זה אומר שההתחלה שלנו היא מאד שרירותית. אתה מתחיל מנקודת יסוד מאד מוצקה, שאומרת: ה' בחר בי, והוא אוהב אותי, ואני גם אוהב אותו וירא ממנו. כל זה אמת, והיא נוחתת עלי כמו שהיא, ולא משנה אם אני אוהב שם או לא. אם קבלת את זה, אתה יכול להתקדם לתפילה, ולספר לה' איפה באמת אתה אוהב, ואיך אתה רוצה להתקדם לעבר האמת הזאת.

אי אפשר להגיע לתפילה בלי תורה. התורה תספר לך מה אתה אמור לרצות, ואז על ידי התפילה אתה מחובר לזה. משה רבינו התחיל מ'בראשית ברא אלוקים', בלי סמינרים ובלי מצגות והסברים. כעת, אחרי שאתה יודע שזו האמת, תתחיל לרדוף אחרי זה. ואז מתחיל תנועה מתמידה של תפילה ותורה. אתה מתפלל על זה, ואז יכול עוד יותר לגלות את האמת, ולהתפלל גם על זה, וחוזר חלילה. ■

דווקא אוהב שם, אלא אומר את האמת כפי שהיא צריכה להיות. היו צדיקים גדולים שהיו באותה דרגה של הספר שהם כתבו או אפילו למעלה ממנו. בתורה יש 'עיון', דהיינו מה שאתה לומד ועדיין לא שם, אבל בתפילה אין 'עיון', כי אם אתה מעיין במשהו שאתה לא שם, אז אתה יוצא מתחום התפילה, וכבר לא נוכח שם.

אם אתה עסוק בלחשוב מה יצא מהתפילה שלי ומה יהיה אחר כך, אז אתה כבר 'מעיין' ולא 'מתפלל'. כי תפילה כל מהותה הוא עצם הנוכחות וההתפללות מול ה', מתוך רצון לחוות אותו בכל החושים. ולכן היסח הדעת בתפילה הוא כל כך נורא, בליקוטי מוהר"ן (סימן צד) מבואר שזה פגם עבודה זרה, והבעל שם טוב (עמוד התפילה) אומר שמי שנופלים לו חידושי תורה באמצע התפילה, זה אומר שדחו אותו החוצה מהיכל המלך, אז אמנם דחו אותו בצורה מכובדת ולא עם סתם מחשבות, אבל דחו אותו. תפילה זה להיות טפל ובטל, וזה נמנע אם אתה יושב על משהו יותר גבוה.

כשאדם לומד תורה, התורה עומדת מולו בדרגה יותר גבוה, והעבודה היא להכניס את זה פנימה ושלא תהיה חכמתו מרובה ממעשיו. בתפילה זה לא כך. תפילה היא דווקא מהמקום שלך, ממעמקים קראתיך ה'. בתורה אתה לא עסוק במי שאתה, אלא תעזוב כעת מי אתה והאם אתה דבוק או נמוך, ותתמקד במה כתוב בתורה, בתפילה אתה כן עסוק במי אתה, ושואף לעלות ולהתקדם מהמקום שבו אתה נמצא.

ולכן בתפילה יש הלכות איך להתלבש ואיך להתנהג. כי אם אתה רוצה לעלות מהמקום שלך, אתה חייב להתייחס לעצמך כמי שמביא את עצמו כפי שהוא נוכח פני ה'. אתה צריך לאסוף את עצמך, ולהכין את עצמך לעלות. אבל בתורה, אתה נמצא במקום שלך, ולא מתכוון לעלות לאן שהוא, אלא להיפך, להוריד אור עליון למקום שבו אתה נמצא.